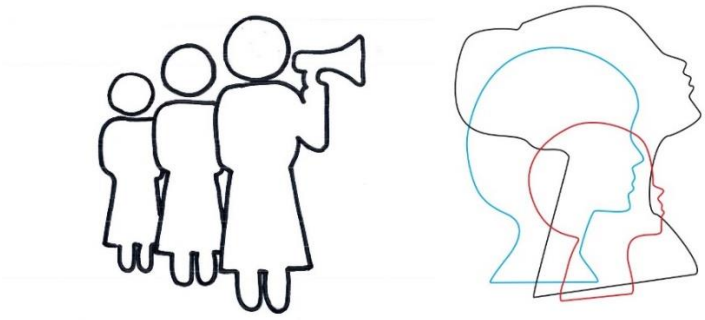
ПРЕДЛОЖЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

КЪМ ДЪРЖАВНИТЕ И ОБЩИНСКИ ИНСТИТУЦИИ И НПО СЕКТОРА ЗА РАБОТА В СРЕДА НА НЕРАВНОПОСТАВЕНОСТ И ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Препоръките са формулирани в рамките на изпълнение на Дейност 10 от проект „РЕ-АКЦИЯ чрез информация срещу домашното насилие и насилието по полов признак“, изпълняван с финансовата подкрепа на Малка грантова схема по Програма „Правосъдие” на Норвежкия финансов механизъм 2014-2021 г.

Бенефициент по проекта е Сдружение Евроклуб Жена, а партньори по проекта са Община Тунджа и Ямболска търговско-промишлена палата

Тези препоръки са формулирани в рамките на проект *„РЕ-АКЦИЯ чрез информация срещу домашното насилие и насилието по полов признак“,* с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2014 -2021 г., Малка грантова схема по Програма „Правосъдие”. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение Евроклуб Жена и при никакви обстоятелства не може да се приема, че отразява официалното становище на Програмния Оператор или на Донора.

I. ЗАГЛАВИЕ

УВОД

Домашното насилие от мъже срещу жени, независимо дали е физическо или психологическо, е едно от най-тежките нарушения на правата на човека: правото на живот и на физическа и психическа неприкосновеност. Домашното насилие срещу жени не е частен проблем на жените, а проблем на социалната политика и е свързан с факта, че жените страдат от дискриминация в общество, което все още е доминирано от мъже. Проблемът съществува във всички страни и всички социални класи, макар и в различна степен. То засяга способността на жените да навлязат или да се върнат в света на труда и способността им да изпълняват пълноценно работните си задължения. Основата на подобно насилие се крие в неравнопоставения баланс на силите между половете, който все още характеризира обществото ни. Тази дисхармония засяга жените на всички нива, но едни от най- потърпевшите са тези от ромски произход.

Всеки акт на насилие срещу който и да е индивид представлява посегателство срещу неговото достойнство, срещу неговия физически и психологически интегритет, срещу правата на човека и срещу принципите на демократичното общество. Тази формулировка отдавна е приета от обществото. Насилието приложено публично и явно се осъжда. Създадени са действия, които наказват и санкционират практикуващите го. Но съществува и друго насилие, по-безшумно, което се извършва зад затворените врати на домовете и което дори е по-брутално: това е домашното насилие. Всички членове на едно семейство могат да бъдат спорадични или постоянни жертви на различни видове насилие, които могат да доведат дори до смърт и в най-голяма степен от него са застрашени ромските жени. Запазването на свързаните с пола стереотипи на едно патриархално общество, каквото е ромското, освен че води до икономически неравенства и дискриминацията на жените в области като заетост, заплащане на труда, достъпа до други икономически ресурси и липсата на икономическа независимост, намалява възможностите на жените да действат и увеличава тяхната уязвимост по отношение на домашното насилие. Въпреки усилията, които публичните власти и различни сектори на обществото, организирани или не, полагат от десетилетия, тази форма на насилие продължава да се разглежда като частен проблем, а всъщност е обществен проблем.

България е една от страните с голямо ромско население. Възприятията за пола в ромското семейство са подчинени на патриархалното разбиране за лидерството на мъжа. Да се проникне и да се говори за насилие в ромската общност е сложна задача. Тя е силно укрепена от външни влияния и съществува като самобитно общество, в което действат сложни правила, основно подчинени на общността. Може да се каже, че общността е дори по-силен фактор от семейството. В голяма степен общността формира поведението, нагласите и начина на живот на отделните нейни членове. Друго препятствие за преборването на домашното насилие сред ромската общност, е липсата на лична свобода. Част от жените нямат право да използват интернет или да има свой телефон и профил във Фейсбук, забранено им е да излизат на публични места. Съпругът решава какви да са дрехите им и с кой да се виждат. Това затруднява контактите им, както да поискат помощ, така и да получат и информация. Въпреки затвореното общество, в което живее и се развива ромската жена, тя все пак разпознава формите на насилие. Сред причините за проява на насилие сред ромите са : бедността и липсата на доходи, недостойното поведение на съпругата, , злоупотреба с алкохол и пристрастяване към наркотиците, наличието на голям брой деца в семейството, липсата или ниската степен на образование.

Причината, да не може да се окаже адекватна помощ на жените от ромския етнос е недоброто познаване на институциите и незнанието към кого да се обърнат. Страхът от изгонване, липсата на собствен дом, в който да отидат да живеят при случаи на насилие е друга причина за нежеланието да се съобщи за причиняването му. Страхът от това, какво ще кажат хората в квартала, има огромно значение при вземането на решение, дали дадена ромска жена да потърси своите права и да се защити. Липсата на доходи, нежелание да си развалят семейството, нежеланието да навредят на деца и родители си са само част от причините, поради които много често насилието остава скрито.
Често освен в домашната си среда ромската жена е дискриминирана и жертва на насилие и на работното си място. жените от ромски малцинствени етнически общности са особено засегнати от неравенствата и ниските заплати, и биват наемани предимно на нископлатените работни места. В резултат на това е важно стратегиите за справяне с насилието въз основа на пола на работното място да отчитат многобройните и преплитащи се форми на дискриминация и неравенства и силната връзка между тях и неравностойното социално и икономическо положение на жените. Ромските жени са наемани предимно като домашни помощници, работа на конвейер и селскостопански работници, и са изправени пред заплахата от психическо, физическо и сексуално насилие в резултат на несигурната им заетост. Жените роми, които изпитват различни форми на дискриминация, са в много по-голяма степен от

мъжете подложени на насилие и тормоз на работното място; и много от тях работят на места, където съществува риск от насилие от страна на трети лица. По-специално работните места, в които преобладаващата работна сила е един пол или една етническа принадлежност, често са по-враждебни към лицата, които не отговарят на установените норми за равенство между половете или които идват от малцинствени групи.

Вече е безспорно, че видът и степента на мъжкото насилие срещу жени зависи от съществуването на патриархални структури на властта и ролите на половете в съответното общество, което до голяма степен се определя от тези структури. Мъжкото насилие над жени е явление, чиито непосредствени причини се крият в социалните структури, в този случай неравенството между мъжете и жените. Липсата на равенство между половете обяснява и защо този вид насилие не се изучава и предотвратява адекватно, а извършителите му се преследват. Това означава, че социалните процеси на равни права и равенство между половете и признаването на равни права и свободи за жените са от ключово значение за намаляване на такова насилие. Социалният статус на жените, тяхното образование и перспективи за кариера, икономическата/финансова независимост от техния партньор и цялостната степен на социално включване са решаващи фактори, които им позволяват да живеят автономен живот с по-малък риск от домашно насилие.

Съществуват също така ясни доказателства, че насилието срещу жени има значителни психологически, психосоциални и здравни последици, например по отношение на въздействието му върху здравната система и пазара на труда.

ИЗВОДИ

- Предотвратяването на домашното насилие срещу ромските жени е наложително. Особено важно да е да се разобличи това насилие и да се наруши мълчанието, за да може извършителя да бъде наказан за престъплението. Но по-важното е да се помогне, да се защитят и подкрепят и жертвите на това насилие. Безкрайно по-важно е какви ще бъдат мерките, за да се предотврати на първо място насилието.

- В много ранна възраст и момчетата, и момичетата трябва да научат, че момчетата и момичетата – и мъжете и жените – са равни и имат еднакви права и еднакви възможности. Равенството между половете трябва да продължи да се преподава през цялото училище и по-късно в живота.

- Домашното насилие оказва значително въздействие върху децата, които са свидетели на него и трябва да растат в атмосфера на насилие. Следователно децата трябва да бъдат подпомогнати отрано да напуснат трайно цикъла на насилие и да научат ненасилствени начини за разрешаване на проблемите.
- Трябва да се използват подходящи социални, икономически и правни мерки, за да се гарантира, че там където има ситуациите, които са особено благоприятни за домашно насилие няма да се реализират. Те включват лоши материални условия, финансова и икономическа зависимост от партньор, липса на жизнено пространство и по-специално злоупотреба с алкохол и наркотици.

- Жените роми, станали жертва на домашно насилие, не получават много подкрепа в социалната си среда. Дори организациите, които трябва да участват, често не виждат проблема или не правят нищо по него, тъй като го смятат за частен въпрос. Важно е допълнително да се подобри сътрудничеството между различни правителствени и неправителствени организации и органи.

ПРЕПОРЪКИ

ЗАЧИТАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА, СЛЕДВАНЕ НА ПРИНЦИПА НА РАВНОПОСТАВЕНОСТ И ЛИПСА НА ДИСКРИМИНАЦИЯ

- През последните няколко години в България са предприети действия по въпроса за домашното насилие срещу жени. То е признато за насилие и са въведени програми и мерки за повишаване на осведомеността относно домашното насилие и за неговото предотвратяване и ограничаване. Но все още законодателството не е съвсем синхронизирано

- Необходими са специални мерки за превенция и защита на жените срещу насилие. Мерките за защита на правата на жертвите, трябва да бъдат такива, без дискриминация, основана на пол, социален пол, раса, цвят на кожата, език, религия, политически или други убеждения, национален или социален произход, принадлежност към национално малцинство, имуществено състояние, рождение, сексуална ориентация,

идентичност, основана на пола, възраст, здравословно състояние, увреждания, семейно положение.

- Необходимо е да се криминализира и психическото насилие, не само сексуалното и физическото. Този вид насилие е процес на контрол и доминиране, който нарушава свободата на партньора, неговата физическа, психическа и сексуална цялост. Психологическото насилие („емоционална жестокост“) по-специално може да има значително въздействие върху способността на жертвата да се защитава или да прекрати връзката.

ОБХВАТНИ И КООРДИНИРАНИ ПОЛИТИКИ

- Необходими са всеобхватни и координирани политики , които обхващат всички мерки за превенция и борба с всички форми на насилие.
- Жертвите на насилие трябва да бъдат обхванати от мерки, които е необходимо да бъдат прилагани чрез ефективно сътрудничество между всички агенции, институции и организации, които имат отношение към проблема..
- Всички участници в обществения живот имащи отношение към насилието на жени, и особено към такива от ромския етнос, като правителствени агенции, национални, регионални и местни парламенти и органи, национални институции за правата на човека и организации на гражданското общество трябва да си съдействат и да работят компактно по изкореняването на този проблем.
- Увеличаване на държавните и общински бюджети за работа по темата за насилието,основано на пола

НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО

- Работата на неправителствени организации и на гражданското общество е особено важна. Те трябва да действат активно в борбата с насилието над жени, и установяват ефективно сътрудничество между жертвите и органите на държавата, които могат да спомогнат за решаването на проблемите на жените, върху които е упражнено някакъв вид насилие.

- Инвестиране в увеличаването броя на специалистите по проблемите на и домашното насилие.Включването на професионалисти с различни профили. Близка работа с ромските медиатори и разработване на програми и проекти, които да повишават квалификацията им за работа с жертви на насилие.
- Осигуряване на стандарти за обучение, опит, ресурси, знания и умения при оказването на подкрепа и закрила на пострадалите

- Наблягане на „гражданското образование“от началното училище до университета,и чрез теми като ненасилствена комуникация, равнопоставеност,междуличностни отношения,осъзнато родителство и др.. Ранното гражданско образование може да предотврати дълбоко залегналия модел в патриархални семейства и семейства с история на насилие.
- Наблягане на разработване на програми за избягване на ранно майчинство,което е предпоставка за дълго откъсване от икономическия и социалния живот,изолация и попадане в ситуации на насилие.

- Издаване на дипляни и брошури насочени към хората, които имат досег с жертвите на насилие. Формите на тези издания, е необходимо да бъдат достъпни и съобразени с проблема. Хубаво е да са на достъпен език и с примери, чрез които да се показват насилието. Необходимо е да съдържат и детайлна информация за съществуващите в момента дейности, услуги и служби, които работят в областта на домашното насилие и насилието, основано на пола, както и нормативно определените задължения на различните институции и организации.

- Организиране на семинари и обучения за специалисти и хора имащи отношение към темата. Като учителите, както и всички други участници в образователния процес , които е необходимо да бъдат подготвено по темата за домашното насили и насилието по полов признак, с ученици от всички възрастови групи, във всички степени на образованието.

- Създаване на психологически кабинети и работа с психолози, които да оказват психологическа подкрепа на жените жертви на насилие. Това е особено необходимо за жените от ромски произход, защото те нямат възможност в средата си да споделят проблемите си.

- Неправителствените организации и гражданското общество трябва да се коректив на органите , отговарящи за координацията, изпълнението, мониторинга и оценката на политиките и мерките за превенция и борба с всички форми на насилие.

- Неправителствените организации трябва да събират редовно информация относно случаи на всички форми на насилие. Тя е необходима за да се обръща внимание на държавните и общински органи, които могат да вземат адекватни мерки по темата. Необходимо е да се насърчават изследвания в сферата на всички форми на насилие, за да се проучват първопричините и последиците от него, разпространеността и процента на произнесени присъди, както и ефективността на предприетите за изпълнение мерки;

ПРЕВЕНЦИЯ СРЕЩУ НАСИЛИЕТО

- Необходими са мерки за насърчаване на промени в социалните и културни модели на поведение на жените и мъжете, особено на тези от ромски произход, с цел изкореняване на предразсъдъци, обичаи, традиции и всякакви други практики, основани на идеята за малоценност на жените или на стереотипни роли за жените и мъжете. Трябва де се отчитат и разглеждат специалните нужди нахората, изпаднали в положение на уязвимост поради определени обстоятелства.

- Периодично трябва да се провеждат кампании за повишаване на информираността, включително в сътрудничество с национални институции за правата на човека и органи за равнопоставеност, гражданското общество и неправителствени организации.

Обществото трябва да умее да познава различните прояви на всички форми на насилие, техните последици и необходимостта от предотвратяване на насилието.

- Трябва да се наблегне на разпространението на информация целяща да запознае обществото с наличните мерки за предотвратяване на актовете на насилие.

ОБРАЗОВАНИЕТО И ИНФОРМАЦИЯТА КАТО ПРЕВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО

- Образованието на подрастващите е от съществена роля за предотвратяването на насилието. За да бъде ефективен процеса на образованост е необходимо да се включат теми като равнопоставеност между жените и мъжете, нестереотипни роли на пола, взаимно уважение, ненасилствено разрешаване на конфликти в междуличностните отношения, насилие над жените, основано на пола, и право на лична неприкосновеност.

- Особено важно е да се създадат и обучат специалисти, които работят с жертви или извършители на всякакви актове на насилие. Те трябвя дя са подготвени и по въпросите за превенция и откриване на насилието, нуждите и правата на жертвите, както и за превенция на вторични прояви на насилие.

- С цел предотвратяване на насилническото поведение и предотвратяването на рецидиви свързани с насилието е необходимо създаване или подкрепа на програми за обучаване на извършителите на домашно насилие да възприемат ненасилническо поведение в междуличностните си взаимоотношения.

- Чрез частния сектор, сектора на информационните и комуникационни технологии и медиите, да се участва в разработването и изпълнението на политики и да определят

насоки и стандарти за превенция на насилието над жени и по-голямо зачитане на тяхното достойнство.

- В сътрудничество с частния сектор е необходимо да се развият умения у децата, родителите и обучителите да се справят с информационната и комуникационна среда, която предоставя достъп до унизително и потенциално вредоносно съдържание от сексуално или насилническо естество.

ПОДКРЕПА ЗА ЖЕРТВИТЕ НА НАСИЛИЕ

- Необходимо е жертвите на насилие да разполагат с подходяща и навременна информация на разбираем за тях език за наличните услуги за подкрепа и правни мерки, от които могат да се възползват.

- Много е важно жертвите на насилие да имат достъп до услуги, улесняващи тяхното възстановяване . Те трябва да могат да се възползват от правни и психологически консултации, финансова подкрепа, настаняване, образование, обучение и помощ при намиране на работа. Особено важно е да имат достъп до здравни и социални услуги, а специалистите да са обучени да подкрепят жертвите и да ги насочват към подходящите служби.

- Трябва да има широка информираност за подходящи и леснодостъпни подслони за безопасно настаняване на жертви на насилие, по-специално жени и техните деца. Важно е обнародването на националните денонощни безплатни телефонни линии за помощ, които предоставят консултации на позвънилите, поверително, във връзка с всички форми на насилие.

- Подобряване на достъпа до услуги за жертвите,особено от маргинализирани групи. Създаване на специализирани дългосрочни услуги по психологическо консултиране на деца,жертви на насилие и на условия за тяхното съществуване и устойчивост.

- Важно е да се създадат услуги за взаимопомощ в ромската общност, от специалисти от същия етнос. Трябва да се работи и по въпроса жертвите на насилие да могат да се върнат към нормалния си начин на живот след преживянато, но още по-важното е да се проследява тяхното състояние.

.